

עין משפט
נר מצוה

כא:

לָכֶם וְלֹא לְבָלָבִים דברי ר' יוסי הגלילי. אומר הר"ר שמואל מאייבזר"א בשם אהיו הר"ר משה דהלכה כר' יוסי הגלילי ואף ע"ג דקיימא לן » דהלכה כרבי עקיבא מחזרו דהא אשכחנא סתמא דמשהנה כותיה במס' חלה (פ"א מ"ח) כהיא דמיימי לעיל

עיסת כלבים צומן שהרועים אוכלין ממנה נאפית ביום טוב ודוקא צומן שהרועים אוכלין ממנה הא לאו הכי לא והכי איתא » (בספרי) » כהדיא אכל אין הרועים אוכלין ממנה אין אופן אותה צייט: **הָרָבִי בּוֹפְלֵי לַחֲיוּתָא הִיבִי שְׂדִינָן**. ואס תאמר מאי מספקא ליה דאמאי היה לו לאסור אי משום טרחא מהא לא משני מידי דמה בכך משום דחויא להסקה והאיכא טרחא יתירא ואי צעי לאסרו משום [מוקא] דאית להו דמאכל לבהמה מוקאָה הוא לא היא: ב דאס כן תיקשי הילך אלו נותנין תבן לבהמה ועוד תנן » מטלטלין שער של אפונים הואיל שהוא ראוי למאכל בהמה ועוד דאמר » שער תפוח מטלטלים אותו מפני שהוא ראוי למאכל כלבים ויש לומר דהיי גרעיני תמרה אינן ראויין לבהמה אלא על ידי תקון גדול » לתתן ומדרבנן הויא מלאכה ומו"מ ראויין כמו שהם על ידי הדחק והואיל ואינן ראויין להיות עיקר מאכל בהמה אלא על ידי תקון גדול היכי שדינן להו למאן דדריש לסם ולא לכלבים משום דהויא מלאכה ומשני דמותרינן לטלטל ליתנס לחיות מפני דחוז להסקה:

עוֹשֶׂה אֶדָם כֵּל צִרְכּוֹ בַּתּוֹכָהּ. ותמיה דלמר בשנת (דף קמג): דלא אמרו היתר ככר או תינוק אלא למת בלצד ויש לומר בדבר שיכול לעשות מצעוד יוס אמר הסם דלא אמר היתר אלא למת בלצד אכל הני סופלי לא היה יכול לעשותם מערב יו"ט:

כְּנוּנָא אֵנָּב קַטְמִיָּה אָף עַל גַּב דְּאִיבָא עָלֶיהָ שְׂבָרִי עֵצִים. וא"ת מאי מיימי מהכא דלמא שאני הכא שיש צו דצר המטלטל כגון קטמא שראוי לכסות צו זואה או רוק אכל בלא קטמא לא שרי משום דהוי צסיס לדצר האסור וא"כ הכא נכוס שיש צו דצר שאסור לטלטלו לא ויש לומר דה"ע מדמה שכלל אחד שיש צו חדא לטיצותא וחדא לריעותא והכא הכוס שרי לטלטל ומה שיש צמוכו אסור וגבי כנונא יש צמוכו דצר המותר והכנונא עצמו אסור לטלטל דמלאכתו לאיסור וה"פ כי היכי דמטלטל כנונא אגב קטמא הכי הוה לן לטלטל השעורין עם הכוס ואין נראה דלפוס רהיטא משמע דהא דקאמר מטלטלין כנונא אגב קטמיה לאו מכא הקטמא אלא אלא היינו לאורך גופו ולא דמי לכוס ואם כן אף כי הוי מלאכתו לאיסור שרי לטלטל אלא נראה דטיצותא דכוס הוי משום דשעירי כוסות גריעי טפי וראויין להתצטל אגב הכוס כמו שצרי עשים אגב קטמא ור"ת פי' דלא מקרי צסיס לדצר מועט שאינו נקבע כגון שצרי עשים ושעירי כוסות ודאמרין דצעינן קטמא היינו משום שמטלטל שצרי עשים תוך הכנונא והיה לו לנערס אכל אי איכא קטמא לא היה יכול לנערס שלא יכול הקטמא וכ"ש שעירי כוסות אף על גב דליכא היתר עמהן מ"מ שרו לטלטל אגב כסא לפי שאי אפשר לנערס:

וְאִי יָחַם אֶדָם חֲמִין אֶא"ב רֵאוּיִין לְשִׁתְיָהּ. וא"ת מאיזה טעם שרו צ"ש ואפילו ראויין לשתייה הא לית להו מתוך » וי"ל דמייירי כגון ששותה ומרבה לרחוץ רגליו והכי איתא כהדיא צירושלמי בלצ"ש כריך לשמות מנחן וצ"ה ממירין ודוקא לרגליו אכל לכל גופו מודה דאסור דדצר השוה לכל נפש צעינן וזה אינו ראוי אלא לבני אדם מעוניגין אכל ידיו ורגליו שוה לכל נפש:

יום טוב פרק שני ביצה

הני סופלי. גרעיני תמרין: היכי שדינן להו. כיון דלאדם לא חזו ומאכל לבהמה לא משמרי אסירי בטלטול: עושה אדם כל צרכו צפס. ומטלטל ע"י הפת ולא חיישינן לציון דאוכלין: ופליגא דרבי יהושע בן לוי. הא דרב הונא דלעילא דאמר אי כי יהצינן

א(ב) לָכֶם וְלֹא לְכָלָבִים דברי רבי יוסי הגלילי ר"ע אומר אפילו נפש בהמה במשמע אם בן מה תלמוד לומר לכם » לָכֶם וְלֹא לְעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים ומה ראית לרבות את הכלבים ולהוציא את העובדי כוכבים מרבה אני את הכלבים » שמוזנותן עליך ומוציא אני את העובדי כוכבים שאין מוזנותן עליך: אמר ליה אביי לרב יוסף ולרבי יוסי הגלילי דאמר לכם ולא לכלבים הני סופלי לחיותא היכי שדינן להו ביום טוב אמר ליה הואיל וחזו להסקה תינח ביבישחא ברטיבתא מאי איכא למימר אמר ליה חזו להוסק גדול תינח בי"ט בשבת מאי איכא למימר מטלטלינן להו אגב ריפתא כדשמואל א דאמר שמואל יעושה אדם כל צרכו בפת ופליגא דרבי יהושע בן לוי דאמר רבי יהושע בן לוי » מִזְמוּנִין אֶת הַנֶּכְרִי בִּשְׁבַת ד'וֹאִין מִזְמוּנִין אֶת הַנֶּכְרִי בְּיוֹם טוֹב גִּזְרָה שְׂמָא יִרְבֵּה בִּשְׂבִילֹו רב אחא בר יעקב אמר אפילו בשבת נמי לא משום שעירי כוסות אי הכי דידן נמי דידן חזו לתרגולין דידהו נמי חזו לתרגולין דידהו איסורי הנאה נינהו ולמטלטלינהו אגב כסא מי לא אמר רבא » המטלטלין כנונא אגב קטמיה אע"ג דאיכא עליה שברי עצים

התם לאו איסורי הנאה נינהו הכא איסורי הנאה נינהו: אמר ליה רב אחא מדפתי לרבינא ולהוי כגרף של רעי אמר ליה » יוכי עושין גרף של רעי לבתחלה: » אדבריה רבא למר שמואל ודרש מזמנין את הנכרי בשבת ואין מזמנין את הנכרי בי"ט גזרה שמא ירבה בשבילין: מרימר ומר זוטרא כי הוה מקלע להו נכרי בי"ט יאמרו ליה אי ניהא לך במאי דטריחא לן מומב ואי לא טרחא יתירא אדעתא דידך לא טרחינן: **בַּתְנִי' ב"ש** אומרים לא יחם אדם חמין לרגליו אלא אם כן ראויין לשתייה וב"ה מתירין יעושה אדם מדורה ומתחמם כנגדה: **גַּב'ו'** איבעיא להו האי מדורה מאן קתני לה דברי הכל היא ושני להו לבית שמאי בין הנאת כל גופו להנאת אבר אחד או דלמא ב"ה קתני לה אבל ב"ש לא שני להו ת"ש ב"ש אומרים לא יעשה אדם מדורה ויתחמם כנגדה וב"ה מתירין: **בַּתְנִי' » ש**לשה » דברים רבן גמליאל מחמיר כדברי ב"ש אין טומנין את החמין » לבתחלה ביום טוב ואין זוקפין את המנורה ביום טוב ואין אופין פתין גריצין אלא ריקין אמר רבן גמליאל מימיהן של בית אבא לא היו אופין פתין גריצין אלא ריקין אמרו לו מה נעשה לבית אבך שהיו מחמירין על עצמן ומקילין לכל ישראל להיות אופין פתין גריצין וחררין: **גַּב'ו'** היכי דמי אי דאנח עירובי תבשילין מאי טעמא דב"ש ואי דלא אנח עירובי תבשילין מאי טעמא דב"ה אמר רב הונא לעולם אימא לך שלא הניח עירובי תבשילין וכדי חייו שרו ליה רבנן ורב הונא לטעמיה דאמר רב הונא 'מי שלא הניח עירובי תבשילין אופן לו פת » (א) אחת ומבשילין לו קדרה אחת ומדליקין

נראה דלפוס רהיטא משמע דהא דקאמר מטלטלין כנונא אגב קטמיה לאו מכא הקטמא אלא אלא היינו לאורך גופו ולא דמי לכוס ואם כן אף כי הוי מלאכתו לאיסור שרי לטלטל אלא נראה דטיצותא דכוס הוי משום דשעירי כוסות גריעי טפי וראויין להתצטל אגב הכוס כמו שצרי עשים אגב קטמא ור"ת פי' דלא מקרי צסיס לדצר מועט שאינו נקבע כגון שצרי עשים ושעירי כוסות ודאמרין דצעינן קטמא היינו משום שמטלטל שצרי עשים תוך הכנונא והיה לו לנערס אכל אי איכא קטמא לא היה יכול לנערס שלא יכול הקטמא וכ"ש שעירי כוסות אף על גב דליכא היתר עמהן מ"מ שרו לטלטל אגב כסא לפי שאי אפשר לנערס: **וְאִי יָחַם אֶדָם חֲמִין אֶא"ב רֵאוּיִין לְשִׁתְיָהּ**. וא"ת מאיזה טעם שרו צ"ש ואפילו ראויין לשתייה הא לית להו מתוך » וי"ל דמייירי כגון ששותה ומרבה לרחוץ רגליו והכי איתא כהדיא צירושלמי בלצ"ש כריך לשמות מנחן וצ"ה ממירין ודוקא לרגליו אכל לכל גופו מודה דאסור דדצר השוה לכל נפש צעינן וזה אינו ראוי אלא לבני אדם מעוניגין אכל ידיו ורגליו שוה לכל נפש: ומדליקין

[דאין טומנין את החמין] כדברי ב"ש אליבא דתננה היא, דתני בית שמאי אומרים אין אופין אא"כ עירב בפת, ואין מבשילין אא"כ עירב בתבשיל, ואין טומנין חמין אא"כ היו חמין טומנין מערב יו"ט, ובגין שעירב לאפייה ולבישול ולא היו לו חמין טומנין, היה ר"ג אוסר להטמין כב"ש וכדתני חנניה משמו.

מסורת הש"ס

א) לעיל כ: מנילה ז;
ב) [לעיל כ: ושי"ן];
ג) [ברכות ג:] שבת ג: קמנא;
ד) שבת מז. ע"ש, (א) לקמן
לז: [שבת קמג,] (א) [נשי' פרש"י לקמן כט. ד"ה דאדבריה,] (א) שבת לט;
ה) עדות פ"ג מ"י ע"ש, מ"ט, [נשי' חוסי' ע"ז כא: ד"ה מ"ט,] (א) [במשנה שנמשניות לוחא ע"ש,] (א) [נשי"א,] (א) [שמות יב,] (א) [שעירין מ"ז,] (א) [נשי' בסופא,] (א) [שבת קמג,] (א) [שס קכח: ע"ש ובמספות ד"ה שער תפוח וכו' וקל"ע,] (א) [לחמן וורכנן דהוי מלאכה. מהר"מ,] (א) [לעיל י"ב,]

➤❧➤

הגהות הב"ח

א) גב' אופין לו פת אחת וטומנין לו קדרה:

➤❧➤

גליון הש"ס

גב' שמוזנותן עלך. עיין שבת דף יט ע"א חוס' ד"ה טמנין: שם מוכנין את הנכרי. עיין בב"ן פ"ק דשבת כדף הספ"ר ע"ב:

➤❧➤

מוסף רש"י

עושה אדם כל צרכו בפת. בין משמים בין לפני ארצה ולמחמתה בתבשיל רותח (שבת ג.) משתמש צו אכן תאן משום חמין וממחה בתבשיל (שם קסג.), מטלטלין כנונא. כלי נחושת שמביאין צו האור לפני שרים להתחמם, אגב קטמיה. שהיו לריצין לאפרי לכסות רוק או זואה, וא"ת מה צד איסור יש כאן, היינו רבותא דאע"ג דאיכא עליה שצרי עשים (שבת מז.) וכי עושין גרף של רעי לבתחילה. וכי מותר לגרוס שהיא הדבר מאוס לו כדי שיוצאנו (לעמן לד.), אדבריה. הנהיגו ומטיל עמו פמזאות העיר (לעמן כס.), אלא אם כן ראויין לשתייה. דממס להו לשתייה ואי צעי רומח בןן פניו (שבת לט.).

➤❧➤

מוסף תוספות

א. ספרא וזע"א פ"ר שלח טו, פא. ב. דכיון דראוי למאכל בהמה מטלטלין אותן. רש"י.

סמא א מ"י פ"א מהל' ייט הל' יג טוש"ע א"ח ס"י מקיב ספקי ג: ע ב טוש"ע א"ח ס"י קשא ספקי א:

עא ג מ"י פ"א מהל' ייט הל' יג ונג ופ"ו מהל' שבת הל' כאן טוש"ע א"ח ס"י שכה ספקי א:

עב ד מ"י פ"א מהל' יו"ט הל' יג טוש"ע

א"ח ס"י מקיב סעי' א:

עג ה מ"י פכ"ו מהל' שבת הלכה יג טוש"ע

א"ח ס"י ש' ספקי ח:

עד ו מ"י שס ופכ"ה הלכה כד טוש"ע

א"ח ס"י שח ספקי ו וס"י

שלח סעי' ח:

עה ז מ"י פ"א מהל' ייט הל' טו טוש"ע א"ח

ס"י מקיב ספקי א:

עו ה מ"י שס הל' טז סמא לאוין עה טוש"ע

א"ח ס"י מקיב ספקי ב:

עז ט מ"י שס הל' ד

טוש"ע שס ספקי א:

עח י טוש"ע א"ח סמן תקיב ספקי כ:

➤❧➤

רבינו חננאל

ואמרין לר' יוסי הגלילי סופלי. פירוש גרעינין אף מטלטלין אותן ומשליכין אותן לפני בהמות ביי"ט, והלא אמר לכם ולא לכלבים. ופרקי משום דאפילו רטיבתא חזיין להסקה גדרלה, אבל בשבת לא מטלטלין להו אלא אגב ריפתא, כשמואל דאמר עושה אדם כל צרכיו בפת. והא דאמר רב כל מידי דחזוי ליה לישראל שרו ליה למיעבדה לגוים, פליגין עליה הא דרביב, דאמר מזמנין גוי בשבת ואין מזמנין גוי ביו"ט גזירה שמה ירבה בשבילי, ופשוטה היא. רב אחא בר יעקב אמר אפילו בשבת אסור לזמוני לגוי, משום שיוריו כוסות, גזירה שמא ישתה וישירי מן היין בכוס ונעשה יין נסך, והוא מאסירי הנאה ואסור לטלטלו בשבת. וא"ת ליהוי כגוף של רעי. קי"ל אסור לעשות גרף של רעי לבתחילה בשבת. ולא דמי נמי לכנונא דמטלטל אגב קטמיה, ואע"ג דאיכא עליה שברי עצים, דכנונא לאו איסורי הנאה היא. מרימר ומר זוטרא כי הוו מיקלעי להו גוי ביו"ט, הוו אמרין ליה, אי ניהא לך במאי דטריח לן מומב, ואי לא טרחא יתירא אדעתא דידך לא טרחינן, וקיימא לן כדתייהו דבטראי נינהו וקיימי כריב"ל, ונודחת שמועה דרב. [בתנין] ב"ה מתירין להחם חמין לרגליו, אע"פ שאינן ראויין לשתייה. וכן אם צריך להתחמם, עושה מדורה ויתחמם כנגדה, ובית שמאי אוסרין. בתנ"י שלשה דברים ר"ג מחמיר בדברי ב"ש. אין טומנין את החמין מיום טוב לשבת. פירשה אביי הא דתנן

[דאין טומנין את החמין] כדברי ב"ש אליבא דתנניה היא, דתני בית שמאי אומרים אין אופין אא"כ עירב בפת, ואין מבשילין אא"כ עירב בתבשיל, ואין טומנין חמין אא"כ היו חמין טומנין מערב יו"ט, ובגין שעירב לאפייה ולבישול ולא היו לו חמין טומנין, היה ר"ג אוסר להטמין כב"ש וכדתני חנניה משמו.